

**רשימת ספרי "בן מלך"
שיצאו לאור עד עתה:**

- זמירת שביב
- תקלוד הקלטות שיעורים
- חת המצות
- ספירת העמר והג
- השבועות
- ימי בר מצוה - גלות וטובה
- ימים נוראים
- חת הסוכות
- חת המזבח
- ימי הפורים
- הגדה של פסח
- חת המזבח
- בעניני מצוות המדיניות
- שמעון
- תנאי ומסדר
- שיר השרים
- שבת קודש
- מידת הנבון
- שמעון בעונה
- ענייני כשי"ס ובהלכה
- מראשית ח"א - מאמרי נח-מבוא
- מראשית ח"ב - נד
- קד-תולדות
- מראשית ח"ג - ויקא-ויחי
- מראשית ח"ד - משה-בטלה
- מראשית ח"ה - מאמרי מבוא
- תנאי-משפטים
- שנות ח"ג - ורומה-קורו
- ויקא-ח"א - ויקא-מנוע
- ויקא-ח"ב - אחרי-בחושות
- מברך ח"א - מברך-שש
- מברך ח"ב - ויחי-מנוע
- מברך ח"ג - ויקא-דא
- מברך ח"ד - ויקא-דא
- מברך ח"ה - ויקא-דא

ניתן להשיג: mechonbennetech@gmail.com | Warehouse: 8482450220
אדר"ב ניתן להשיג: sales@ycfenofbooks.com

גיליון מורחב
לרגל חג הפורים

פרשת ויקרא-זכור
חג הפורים תשפ"ד
גיליון מס' 305

בסייעתא דשמיא

אוצרות בן מלך

מתורתו של מו"ר רבינו הגדול רבי לייב מינצברג זצוק"ל רבה של קהל עדת ירושלים

פרשת ויקרא

אמנם לפי פשוטו פסוק זה הוא המשך לפסוקים האחרונים שבספר שמות, בו נאמר אחר הקמת המשכן - "ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן, ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן" וגו', הרי מפורש שלא היה יכול משה ליכנס אל המשכן, אם משום שהענן מנע במציאות אפשרות זו, או מחמת יראת הכבוד כפי ששמע יותר ברהיטות הכתובים, כי מאחר שהענן מכסה את המשכן - ומבטא את כבוד ה' הנמצא כאן - לא היה

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר (א, א)

כתב רש"י: לכל דיברות ולכל אמירות ולכל ציוויים קדמה קריאה - לשון חיבה. שבכל מקום שאמר הכתוב 'וידבר' או 'ויאמר' ה' אל משה, קדמה לכך קריאה, שהיא דרך חיבה, כמי שקורא לידידו לסור לביתו ולשמוע את דברו. וכמו שדרשו בתו"כ (א, א) - 'ויקרא וידבר, הקדים קריאה לדבור וכו', יכול לא היה קריאה אלא לדבור זה, ומנין לכל הדברות שבתורה, תלמוד לומר מאהל מועד וכו', יכול לא היתה קריאה אלא לדברות בלבד ומנין אף לאמירות ולצוויים וכו', תלמוד לומר 'דבר' ו'ידבר' אף לאמירות ולצוויים!'

בגליון

פרשת ויקרא

ביאורי פסוקים..... עמוד 1

בענייניא דיומא

והימים האלה נזכרים ונעשים..... עמוד 7

חייב אינו לבסומי בפוריא..... עמוד 9

פניני פורים..... עמוד 12

ואף שרק כאן הוזכר בתורה לשון זה 'ויקרא אל משה', הרי זה כגילוי מילתא על כל שאר המקומות בתורה שבהם דיבר ה' עם משה, שלעולם קדמה לו קריאה. אלא שמכיון שכאן הוא הדיבור הראשון של הקב"ה למשה באהל מועד, גילה לנו הכתוב את אופן הדיבור שקדמה לכך קריאה. וכמו שכתב הרמב"ן 'הזכיר זה בכאן בעבור שהוא תחלת הדיבור אשר היה אליו מאהל מועד ללמד על כולם, כי כן יהיה משפטו כל הימים בכל התורה!'

מרגש השבוע

אדר"ב תשפ"ד

עץ חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גיליון זה נודב לזיכוי הרבים ע"י ידידנו הנכבד מחשובי אברכי קהילתנו מגדולי תומכי מכונו הרב **משה רובין** שליט"א לרגל נישואי הבת עב"ג למזל"ט

זכות הפצת אור תורתו ובהירה של רבינו בעל הבן מלך תעמוד לו ולמשפחתו להתברך בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנו

לנחוצות ותרומות "פרנס השבוע/החדש" אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל: 8422488-054

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל: 7616048-052

לקהל שוחרי תורת ה'בן מלך' ואוהבי התורה בכל מקום שהם

הננו בזה בקריאה של חיבה לשוחרי התורה,
להיות שותפים וידידים איתנים למפעל הכביר של מכוננו
להפיץ על פני תבל את אורו המיוחד והבהיר בתורה של
מורנו ורבינו בעל ה'בן מלך' זצוק"ל

ולתמוך בבית היוצר 'מכון כתבי בן מלך', אשר אך ורק מכוחו יוצאים לאור
כל גנוי תורתו של רבינו ושיעוריו המרובים, כאשר זכינו לראות את הכרכים
הרבים נדפסים ויוצאים לאור עולם, ופתחו אופקים חדשים בפני כלל שוחרי
התורה

מהררי ציון יוצאת הקריאה, בואו לעזרת ה' בגבורים, המשימה הגדולה עדיין
לא הושלמה ודורשת משאבים רבים מדי חודש בחדשו.

נא זכו והצטרפו להימנות למצווה חשובה זו של הרבצת והפצת אור התורה
לזכות את הרבים, הטו שכס וטלו חלק במשימה הגדולה

**פנו עתה להנהלת המכון והצטרפו למשפחת התורמים והמנויים
לדבר המצוה הגדולה הנתונה בידינו**

באין מענה השאירו הודעתכם ונשוב אליכם בהקדם

בשורה טובה למבקשי ה'

ניתן להאזין לשיעורי רבינו זצוק"ל בקו השיעורים

'קו בן מלך'

03-3077354

ישנה אפשרות לבחור במאגר הממוחשב ולהאזין לשיעורים

בפרשת השבוע ובענייניא דיומא

שמעו ותחי נפשכם

ויזו רצון שנובה להגדיל תורה ולהאדירה

מכון כתבי בן מלך
התגולה

הודעה חשובה ומשמחת
לתורמי המכון

ניתן לקבל החזר מס

על תרומות למכון בגובה של

עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

- ספרים
- למעלה השנה
- סדרת ספרים
- ביאורים ופירושים
- על המורה חיים יהודה
- שיעורים
- על הר"ם
- סדר
- המת ומחשבת
- ביאורי סוחר
- סדר
- אמנה ומחוקק
- מטאון
- תורה ודעת
- אמריכם
- תורה ודעת

הנצחות תורמים

קו בן מלך
03-3077354

מיתות מכון
סניף 94 עמק ביתר

עמדת הטקסט בבית מסת
לשכונת סניף רבני
מחולקים לפי גושים
בכל התחומים

הכשרת ספרו בן מלך
ביתר המיוחדת בביתר העלם

מלפני התגולה
כתובת ארץ ישראל 1/9

ביתר עילית
עמדת מכתב לפי סעיף 46

לתיאור הארצית
mechonbenmelech@gmail.com

אוצרות
בן מלך

יכול משה מצד יראת כבודו להיכנס פנימה. ולפיכך, עתה כאשר מבקש ה' לראשונה לדבר עם משה מאהל מועד, הוצרך להקדים לו קריאה, לומר לו שאל יירא ואל יפחד לסור אל אהל מועד, אלא יכנס לפנים וידבר אליי. וכך פירשו הרשב"ם והרמב"ן.

ויש לזה סמך במדרש תנחומא כאן (ויקרא א): והיה עומד בחוץ שהיה מתיירא לבוא אל אהל מועד... אמר הקב"ה אינו דין שמשה שעשה המשכן יהא עומד מבחוץ ואני מבפנים, אלא הריני קורא אותו שיכנס, לפיכך כתוב ויקרא אל משה.

והוסיף הרמב"ן, שכמו כן מצינו ענין זה גם בדיבור עם משה בהר סיני, שנאמר בפרשת משפטים (שמות כד, טו) "ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן", כי מחמת שהיה הענן על הר סיני והשכינה בתוך הענן, לא יכול משה לגשת אל ההר, ועל כן הוצרך להקדים קריאה לדיבור. [וראה עוד בתרגום יונתן כאן, שהיה משה דן בלבו, מה בהר סיני שקדושתה זמנית, לא נקראתי לעלות עד שנאמר לי הדיבור, המשכן שהוא קדוש לעולם, מן הדין שלא אכנס עד שידבר עמו ה' ויקרא לו].

נמצא שיש כאן שני פירושים בלשון "ויקרא" הנאמר כאן, לפי פשוטו הוא קריאת הזמנה של נתינת רשות - שאל יירא ואל יעמוד מחוץ למשכן אלא יבוא ויכנס לפנים אהל מועד. לפי מדרשו הוא מלשון קריאה של חיבה - להדגיש שאין כאן דיבור נבואה בלבד, אלא בדרך הזמנה וקריאה אישית למשה רבינו שיבוא לשמוע נבואתו. שהיה הקב"ה אומר לו: משה משה רצוני לדבר איתך, ויאמר הנני ומיד שמע קול הנבואה.

* * *

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן (א, ב)

כתב הרמב"ן [בהמשך הדברים המובאים למעלה] בביאור הלשון 'מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן וגו', שהוא כאילו נאמר: 'אדם מכם כי יקריב מן הבהמה לה', מן הבקר ומן הצאן תקריבו'. והיינו שתביאות 'מן הבהמה' נמשכים ל'אדם' כי יקריב, ומתפרש כלפי מחשבת רצון האדם. שאם בדעתו להביא מן הבהמה, אזי יביא מן הבקר ומן הצאן, ומלמדנו שלא נאמר 'חיה בכלל בהמה', אלא רק ממיני הצאן והבקר בלבד תקריבו.

אמנם אין זה מתיישב לפי טעמי המקרא. שיש טעם 'אתנחתא' על קרבן לה', היינו שכאן מפסיק הענין של 'אדם כי יקריב מכם קרבן לה', ועל 'מן הבהמה' ישנו טעם 'רביעי', משמע שמכאן ואילך כבר באים פרטי הדינים - מה הוא רשאי להקריב? מן הבהמה מן הבקר וגו'.

ואכן כן מפרש האבן עזרא כפי דרכו וזה לשונו: 'מן הבהמה יהיה הקרבן - כלל, ואחר כך מן הבקר ומן הצאן שהם מין כבש ועז - פרט'. משמע כי 'מן הבהמה' הוא כבר עצם הדין, היינו שאם האדם רוצה להביא קרבן, אזי יביא בכללות רק 'מן הבהמה', ופרטיהם הם ממיני הבקר והצאן. אך גם זה קשה, דאטו אפשר להביא רק מן הבהמה, הלא ישנם גם קרבנות עופות ומנחות, כהמשך הפרשה, וא"כ מהו זה שבתחילה אומר הכתוב שכלל הקרבן שאדם כי יקריב, מן הבהמה הוא. וכבר עמד על זה הנצי"ב בהעמק דבר.

ואשר נראה בהעמדת לשון הכתוב על דקדוקו ומכונו, שהפסוק מתחלק לשלושה חלקים, כך: 'אדם כי יקריב מכם' - אם מבקש האדם להקריב קרבן מתוך שלו, 'מן הבהמה' - אם מן הבהמה הוא מבקש להקריב, אזי 'מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם' מהם הוא יקריב, וממשיך הפסוק בפרטי הדין של הבקר הנקרב לעולה: 'אם עולה קרבנו מן הבקר' וגו'. ולהלן (פסוק ו) ממשיך לפרט: 'ואם מן הצאן קרבנו' אזי יקריב 'מן הכשבים או מן העזים לעולה' וגו', ובהמשך הפרשה (פסוק יד) הרי הוא אומר 'ואם מן העוף עולה קרבנו' אזי 'והקריב מן התורים או מן בני היונה' וגו'. כך שהכתוב מונה האפשרויות של המינים הכלליים שאפשר להקריב לעולה, והם: מן הבהמה ומן העוף. ומונה בכל אחד את פרטי הכשרים להקרבה: מן הבהמה - אם מן הבהמה אזי דוקא מן הבקר ומן הצאן, וממשיך הכתוב לפרט ואם מן הצאן - יקריב כשבים ועזים, ואם מן העוף - רק תורים ובני יונה.

ונמצא כי תביאות 'מן הבהמה' יתפרשו כאילו נאמר 'אם מן הבהמה', שאם מן הבהמה הוא מקריב 'מן הבקר ומן הצאן תקריבו' וכו'. ותוך כדי מעמיד כאן הכתוב את היסודות של הדברים הנקריבים [לעולה], ומשמיענו ג' דברים: [א] שיקריב 'מכם'. וזהו עצם הדין הפשוט והיסודי, אשר מהות הקרבן הוא להביא דבר 'מכם' - ממזונכם כמו שפירש

אלא שזה גופא יל"ע למה דקדק לחלק לשונו ביניהם.

אשר לפי זה נראה לבאר, כי העבודות שכתוב בהן 'בני אהרן הכהנים', להורות שהמה עושים את העבודה מכח עצמם, בתורת שהם עצמם כהנים, אולם במקום שנאמר 'בני אהרן הכהן', היינו שהכהנים עושים את העבודה במקום אהרן הכהן, כלומר במקום הכהן גדול. כי אמנם כשרים הם לעבודה הזו, אך ביסודה היא עבודה השייכת לכהן גדול.

ולכן כתבה התורה לשון זה רק לגבי נתינת האש על המזבח ועריכת העצים שעל האש, שזה אינו רק מצד דיני ההקרבה אלא גם מצד דיני הבית והמזבח, להגדיר שהוא 'מזבח העולה', כמפורש בריש פרשת צו (ו, ה) שהאש על המזבח תוקד ולא תכבה ובער עליה הכהן עצים, כך שאין זה רק חלק מעבודת ההקרבה עצמה, כי אם גם חלק מכללות עבודות הבית.

וכיון שבעבודת הבית עסקינו, הרי הכהן הגדול הוא המופקד על כך, כמו שמצינו בהדלקת המנורה, בלחם הפנים, ובהקטרת הקטורת, שנאמר בהן בתורה שהעבודה תיעשה על ידי אהרן, כדכתיב בסוף פרשת תצוה (שמות ל, ט-י) 'הקטיר עליו אהרן קטורת סמים בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה. ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה קטורת תמיד', ובפרשת אמור כתיב (כד, ט-י) "יערוך אותו אהרן... על המנורה הטהורה יערוך את הנרות...", וכן הזכיר בפרשה זו גם את עבודת לחם הפנים שהיא כחלק מעבודת אהרן הכהן, כמו שנאמר (שם פסוק ח) "ביום השבת יערכנו" והיינו אהרן הכהן הנזכר קודם בעריכת הנרות (רש"י הירש שם), ועוד נאמר בהדלקת המנורה: "דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות... ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה" (במדבר ח, ג-ד). הרי, שעבודות הבית [כפי שיש לבאר במנורה, בלחם הפנים ובקטורת, שהם חלק מצורת הבית, כמו שהארכנו בזה במקום אחר (עיי' בן מלך' בפרשיות תרומה ותצוה) (שמות כח, לו, כז, כ, ל, ז)] מוטלות על הכהן גדול שכן הוא האיש אשר על הבית, וכל מה שהוא חלק מעבודת העמדת צורת הבית, עיקר העבודה עליו, אף שלמעשה העבודה כשרה גם בשאר כהנים,

האבן עזרא. וממשיך הכתוב למנות אלו הם הדברים שרשאי האדם להקריב [ב] 'מן הבהמה', זהו הסוג הראשון שהוא יכול להקריב - מן הבהמה היינו מן הבקר או מן הצאן, וכן מן העוף, כפי שהכתוב הולך ומפרט בהמשך הפרשה. ופרט נוסף [ג] יאמר בפסוק: מן הבקר ומן הצאן תקריבו, שאם תביאו מן הבהמה אזי תביאו מן הבקר ומן הצאן, לא בהמות טמאות ולא חיות וכדומה.

והכתוב מדוקדק ונכתב כסדרו: **אדם כי יקריב מכם, ומהו מכם: מן הבהמה, ומה מן הבהמה: מן הבקר וגו'.**

ואם כן מה שנאמר 'מן הבהמה' כולל בו תרתי, גם ענין כללי וגם ענין פרטי, היינו הן עצם הדין שכלל הקרבנות יבואו רק מן הבהמה, דהיינו מן החי, וגם נאמר כאן פרט דין בהבאת קרבנות מן הבהמה, וכאילו נאמר 'אם מן הבהמה' הוא מקריב, אזי יקריב בקר וצאן וכו'. על דרך שאמר הכתוב לקמן פסוק יד - 'ואם מן העוף', כך מפרט הכתוב את הדברים הפרטיים הנקרבים מן הבהמה.

ונראה להוסיף, שמזה שהכתוב נקט כאן לשון חסר ולא כתב בפירוש 'אם', כמו שכתב להלן אצל עוף, יש לנו ללמוד שלכתחילה ראוי להביא עולה מן הבהמה, אלא שאם רוצה יכול להביא מן העוף. [ונענין שמצינו בתחילת פרשת ראה "את הברכה אשר תשמעו והקללה אם לא תשמעו" (דברים יא, כז) - וביארו המפרשים (רבינו בחיי ובעל הטורים שם), כי המצב הזה שלא תשמעו הוא מציאות של בדיעבד, ולכתחילה ודאי אשר תשמעו]. ובא לרמז שהקרבת המזבח הוא מן הבהמה - שהיא גדולה.

* * *

והקריבו בני אהרן הכהנים... ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח... וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים (ח, ה-ה)

יש לעיין מדוע בעבודת ההקרבה ובעריכת הנתחים כתוב 'בני אהרן הכהנים' ואילו בנתינת ועריכת האש על המזבח כתוב 'בני אהרן הכהן', וכבר נתקשו בזה כמה מן האחרונים ופירשו בדוחק. והנה ראשית דבר נראה פשוט כוונת דקדוק הלשון, ש'הכהנים' קאי על בני אהרן שהם הכהנים, אבל 'הכהן' קאי על אהרן, שהם בניו של 'אהרן הכהן'.

אך זה משום שהם עושים זאת במקומו של הכהן גדול.

מעשה יש לומר כלפי עבודת עריכת האש על המזבח, מכיון שהיא באה גם מצד עבודת הבית, לפיכך דייק הכתוב ואמר בעריכת ובנתינת האש שיעשו זאת 'בני אהרן הכהן', היינו בתור עבודת כהן גדול, ואילו בשאר עבודות הקרבן שהכהנים עושים זאת מכח עצמם, בתור חיוב כהונה בעבודה נאמר בהם 'בני אהרן הכהנים'.

ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' (ב, א)

מנחה - פירושה מנתה. וכן פירש רשב"ם: מנחה - לשון דורון.

כי אמנם כל הקרבנות הינם דורון ומתנה לה', אולם רק המנחה קרויה בשם המורה על כך. ונראה כי טעם הדבר הוא, משום שכל הקרבנות הבאים מן החי, יש להם ערך וחשיבות רבה כשלעצמם, ולכן כאשר אדם מתנדב ומביא בהמה לקרבן, ההתייחסות ניתנת לערכה של המתנה, והיא קרויה על שם תכלית עניינה והמעשה אשר יעשה בה - קרבן "עולה" או "שלמים" או "חטאת". אבל המנחה שאינה אלא סולת ושמן, ואין לערכה העצמי משקל רב, לכן אין ההתייחסות נתונה אלא לעצם היותה מנחה לה'. כי זהו כל גדרה ומהותה - נתינת 'מתנה' בלבד.

ביתר ביאור: בקרבן 'מנחה' אין כאן שם מוגדר לחפצא של הקרבן - כמו עולה ושלמים וכדומה - רק עיקר שמו על שם הגברא המקריב, שמבקש להביא 'מתנה ודורון' - מנחה לה', על כן קרא שמו "מנחה".

קרבן זה יסודו בגודל החביבות והקירבה המיוחדת שבין ישראל לאביהם השוכן בתוכם, אשר גם מי שאין ידו משגת להביא קרבן בעל ערך וחשיבות להעלותו לפניו יתברך, ניתנת לו האפשרות להביא לפניו דבר-מה, מתנה כלשהי, שאף היא תעלה לו לרצון על המזבח, וקדושתה קודש קדשים. ויתרה מזו, חביבות מיוחדת נודעה לקרבן המנחה - דווקא בשל היותה רק 'מתנה' בטהרתה, שיש בה ביטוי סמלי, מאת העני שנפשו כמהה ונכספה להביא קרבן לה'. וכמו שכתב רש"י (והוא במנחות קד): - לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה

אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו. וביותר מופלגים הדברים במדרש (קהלת רבה ד, ה) - 'טוב מלא כף נחת ממלוא חפנים עמל ורעות רוח' - אמר הקב"ה, חביב עלי מלוא קומצו של עני מנחת נדבה, ממלוא חפנים של כהן גדול בקטורת הסמים, שזו באה כפרה וזו אינה באה כפרה, דכתיב 'ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה'".

ומזה הטעם אין הקב"ה מקבל מנחה רק מעמו ישראל, שנרצה לקבל מהם תשורת מנחה - אף שהיא דלה - לאות הידידות. אבל מהנכרים אינו מקבל מנחה, כדקיימא לן 'אין מקבלין מהן מנחות' (רמב"ם מעשה הקרבנות ג, ב). ואין הנכרי יכול להקריב כי אם קרבנות מן החי, שיש בהם מצד עצמם נתינה חשובה ללחם אשה לה', אבל לא מנחות שהן באות רק מצד הידידות שיש לישראל.

והנה בקרבנות בעלי החיים, כאשר הכתוב מפרט את הסוגים הראויים לקרבן, הריהו מונה אותם מן הגדול אל הקטן, ופותח במין הבקר תחילה, אחריו באים מיני הצאן, והעוף באחרונה. אך במנחות סדר הדברים הוא הפוך - מן הפחות אל המרובה. תחילה מפרש הכתוב מנחת סולת ושמן לחוד, אחריה מנחת מאפה תנור החשובה ממנה, אחר מוסיף מנחת מחבת, וחותרם במנחת מרחשת החשובה שבמנחות. והדבר צריך ביאור.

ולאור האמור נראה הביאור, כי בשניהם נקט הכתוב כדרכו בסדר 'לא זו אף זו'. שכן בקרבנות הבאים מן החיים, ככל שהקרבן קטן והולך - החידוש שבו יותר גדול, שלא רק הגדול - אלא אף הקטן ראוי לשמש קרבן לה'. לעומת זאת במנחות, הסדר הוא דווקא מן הקטן אל הגדול, כי מאחר שכל ייחודה של המנחה הוא בהיותה 'מתנה' בטהרתה, אשר חן מעלתה טמון דווקא בפשטותה ובמיעוט ערכה העצמי, ואלמלא ריבה הכתוב מנחת תנור מחבת ומרחשת היה מקום לומר שתוספת הערך אך מגרעת, ואין המנחה רצויה אלא בצורתה הפשוטה ביותר, ואם חפץ אדם להביא דבר ערך לה' - יש לו להביא דווקא קרבן מן החי. אכן כאן השמיענו הכתוב חידוש, שלא רק מנחה חרבה - אלא אף מאפה תנור ראוי להיקרב בתורת מנחה, ולא רק תנור - אלא אפילו מחבת ומרחשת, עדיין לא פקע

שמם ובכלל מנחה הן, וראויות לבוא כקרבן מנחה - מתנה ודורון לה'.

שתי תורים או שני בני יונה לה' אחד לחטאת ואחד לעולה (ה, ז)

יש להבין מהו זה שהמביא קרבן דלות מביא גם עולה - "אחד לחטאת ואחד לעולה", ואילו כל מביא קרבן חטאת קבועה מביא רק 'חטאת' ודי לו. מדוע כאן יש להוסיף להביא אחד לעולה. וכבר תמזהו בזה המפרשים.

ובאבן עזרא כתב כאן טעם נפלא, שאחד מביאים לחטאת כמשפט, והשני כנגד האימורים. וכוונתו שבחטאת בהמה ישנם אימורים שהם החלקים הנקטרים על גבי המזבח, אולם כשמביא ממין העוף לרוב קטנותו והעדר הבשר אין בעוף אחד אימורים להקריב [אין מזבח אלא דמו וכולה לכהנים' (זבחים טד)], על כן ציוותה התורה להקריב אחד נוסף לעולה, אשר זה משלים את האימורים שישנם בכל חטאת בהמה באופן טבעי כאשר בשרה יכול להתחלק יפה לאכילת מזבח ואכילת הכהנים, אולם בעופות צריך לחלקם לשניים. והסכים עמו הרמב"ן וכתב שיפה פירש'.

ועדיין לא מתיישב איך יתחדש מחמת הטעם הזה קרבן מחודש של 'עולה', כאשר המתכפר אינו מחויב מצד עצמו כי אם בקרבן של חטאת לכפרת חטאו.

לכן נראה על דרך האב"ע, כי אכן מה שיש בכל חטאת בהמה, הרי זה מתחלק בחטאת העוף לשניים, אך אין ההתחלקות הזו רק כדי להרבות בבשר האימורים, אלא משום עצם העניין. וביאור הדברים, דהרי ייסדו לנו חז"ל שהעולה 'דורון היא' (זבחים ז:) ועל פי זה ביארו דלכן החטאת באה לפני עולה, משל לפרקליט שנכנס לרצות והדורון נכנס אחריו.

וכפי שביאר רש"י שם (ד"ה עולה), דאין העולה באה לכפר על העשה כפרה ממש, אלא אחר שכיפרה התשובה על העשה, היא באה להקבלת פנים, כאדם שסרח במלך וריצהו ע"י פרקליטין, וכשבא להקביל פניו מביא דורון בידו, עכ"ל.

מעתה יש לפרש, דכל חטאת בהמה יש בה מצד עצמה צד עולה, היינו שהוא גם מכפר וגם מרצה - פרקליט ודורון, וזה מצד גודל הקרבן. אף שעיקר תכלית הקרבן היא לכפרה ופרקליט ולא לדורון וריצוי, אולם לעשירות הקרבן יש בו מקום לשתי הבחינות יחד, שהאימורין משמשים גם לדורון, אמנם בעוף שהוא פחות בבשר צריך להתחלק לשנים, עוף אחד לענין זה ואחד לענין זה. היינו שבכל זאת יהא בו גם אימורים למזבח דהיינו צד הדורון שנכלל ג"כ במקצת בכל חטאת קבועה.

אלא שצריך להוסיף, דבדלי דלות - שהוא מביא עשירית האיפה סולת לחטאת [מנחת חוטא'] (פסוק יא) - לא ציוותה תורה להביא מן הטעם הנ"ל שתי מנחות, אחת לחטאת ואחת לעולה, ואפשר שהוא משום שלגודל אביונותו דוחקים הכל בזה, ורואים בו צד הדורון. או משום שבמנחה שאין בה 'דם הנפש' ממילא ניכר צד הדורון שבו.

או נאמר, שבמנחה ככל שהיא קטנה בערכה מצד עצמותה, אולם סוף סוף בתור מנחה מן הצומה שפיר יש כאן קרבן ראוי שאף מתחלק יפה, שיש הימנה 'קומץ' לאכילת מזבח ושיריים לאכילת כהן. משא"כ בעוף שבשרו כה דל ומועט, אין בו כדי חלוקה בעוף אחד, להתייחס אליו כמתנת 'בשר' לאכילת מזבח. [וראה כעין זה בחזקוני (שם): 'עשירית אעפ"י שהיא בדלי דלות דיו בכך, הואיל ויש ממנה הקומץ אכילה למזבח והנותר אכילה לכהן, חביבה מצוה זו בשעתה שאין ממתנין לו עד שיעשר ויביא כשבה או שעירה'].]

1 וראה באור שמח הלכות מעשר שני (ז, ג ובמילואים שם) שביאר עפ"י דברי האבן עזרא דנן דלכן קס"ד בגמרא חולין (כב). לגירסא ישנה) שנוכל להקריב עולת העוף בלילה, ותמה בזה הרשב"א (שו"ת ח"א סימן רעו) וכתב שהיא גירסא משובשת. ויישב בזה האו"ש דאירי בעולת העוף הבאה עם חטאת העוף בקרבן עולה ויורד, דלפי האב"ע כל עניין הבאתו הוא מפני שהוא בגדר 'אימורים' שמביאים את עולת העוף תחת האימורים של חטאת בהמה, ולזה הו"א דכגון זה כשר גם בלילה כמו כל הקטרת אימורים, והוסיף שם 'ושמחתי מאד שהנחני ה' בדרך אמת'. [ויש שהביאו בענין זה מעשה פלא שבעל האו"ש חלם כי הרשב"א אמר על זה בשמים: בדווינסק יושב רב אחד ולומד וכיוון אל האמת יותר ממני (הקדמת המו"ל לספר מקור ברוך [גינצבורג]).]

והימים האלה נזכרים ונעשים

מצות קריאת המגילה - 'נזכרים'

"והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור" (אסתר ט, כח) בפסוק זה נתבאר חובת קריאת המגילה בפורים מדברי קבלה, שתיקנו מרדכי ואסתר ואנשי כנסת הגדולה, וכמו שכתב רש"י שם - 'נזכרים - בקריאת מגילה. ונעשים - משתה ושמחה ויום טוב לתת מנות ומתנות'.

וכן הוא פשוט בגמרא ריש מגילה דאירינן התם לגבי קביעות חמשה עשר במוקפין - 'אשכחן עשיה, זכירה מנלן, אמר קרא והימים האלה נזכרים ונעשים איתקש זכירה לעשיה' (ב). וכן בירושלמי ריש מגילה - 'רבי חלבו רבי חונה בשם רב, והימים האלה נזכרים ונעשים, נזכרים בקריאה, ונעשים בסעודה'.

וכן כל הלכות הקריאה ילפינן מפסוק זה של 'נזכרים', כדאיתא בגמרא לגבי הא דקראה למפרע לא יצא - 'דכתיב 'והימים האלה נזכרים ונעשים', איתקש זכירה לעשייה, מה עשייה למפרע לא, אף זכירה למפרע לא' (שם יז), והא דבעינן קריאה בספר ובפה - 'אתיא זכירה זכירה, כתיב הכא 'והימים האלה נזכרים', וכתיב התם 'כתב זאת זכרון בספר', מה להלן בספר אף כאן בספר, וממאי דהאי זכירה קריאה היא דלמא עיון בעלמא, לא סלקא דעתך, דתניא 'זכור' יכול בלב כשהוא אומר 'לא תשכח' הרי שכחת הלב אמור, הא מה אני מקיים זכור בפה' (שם יח), וכן האי דינא שעיקר הקריאה ביום - 'מנלן, דאמר קרא 'והימים האלה נזכרים ונעשים' ביום אין בלילה לא' (שם כ).

בין קריאת המגילה לסיפור יציאת מצרים

והיינו שיסוד תקנת קריאת המגילה גדרה הוא 'נזכרים', כלומר שיהיו מזכירים את הנס בכל דור ודור. בנוסף למצות העשייה שהוא לעשות את ציוניו וביטויי השמחה לרגל הנס, חלה החובה לזכור את הנס ולציין את המאורעות הנפלאים על ידי קריאת מעשה הנס. וכן מצינו בפסח שיסוד מצוות הלילה לזכר המאורע הוא סיפור הנס, דכתיב - "זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים וגו'".

אכן ביציאת מצרים אף דנצטווינו בסיפור, אין מצוה לקרות המעשה מן הספר. ונראה הטעם לפי שסיפור יציאת מצרים עצם ידיעת המעשה מפורסמת בפי העם, וכל העם ראה את האותות והמופתים אשר עשה ה' במצרים לעיני כל ישראל, ואין צריך לשטר ראייה עליו, והמצוה בסיפור היא רק לעורר השמחה על ידי ריבוי הדיבור והשיחה בסיפור הדברים וכן למסור לדורות הבאים. מה שאין כן מגילת אסתר שהמאורעות היו בחצר המלכות, ולא נודעו פרטיהם רק על ידי האגרות של מרדכי ואסתר, ומשום כך אף אופן זכירת הנס הוא על ידי קריאתו מן הספר דייקא.

קביעת זכרון הנס בקריאת 'איגרת'

עוד נראה, שמה שנבחר לעשות זכר לנס דווקא באופן זה של קריאת המגילה, כי יש בזה משום זכר לנס, כי אופן הנס היה על ידי משלוח ספרים, אגרות ראשונות של הגזירה, והאגרות השניות שנתבטל הגזירה. שזה מעיקר מאורע הנס, שעל ידי כך נשתלשל ההצלה וכל הענין של ונהפוך הוא. וכמו שמצויין בסוף המגילה 'ובבואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה על היהודים על ראשו וגו'". וכעין שמבואר בפוסקים שכיון שהיה הנס על ידי יין, על כן תיקנו לעשות משתה ולבסומי ביין. וכמו"כ כשם שהיה מאורע הנס על ידי אגרות, על כן קבעו בתקנת היום לספר את הנס מתוך איגרת המגילה.

ובזה מבואר הטעם שהקדים הפסוק זכירה לעשייה, הוא משום שכך הוא הסדר הנכון שתחילה מזכירים מעשה הנס ועוסקים בו, ואחר כך שמחים וחוגגים עליו.

ולפי זה יסוד חיוב קריאת המגילה, הוא לספר ולזכור את מאורע הנס. וכדאיתא בגמרא דמעלת קריאת המגילה הוא משום דהוי 'פרסומי ניסא' (מגילה ג).

הקריאה זכר לנס ההצלה ולזכירת מעשה עמלק

והנה האי קרא ד'נזכרים', שבעיקרו הוא בא על

עלינו לעשות זכרון ופרסום לנס ההצלה, וגם מצד מצות זכירת מעשה עמלק, לזכור מעשה המן ורשעותו והנקמה בו.

ברכות 'שעשה ניסים' ו'הרב את ריבנו' - הצלה ונקמה

ונראה שזה ענין הברכות שמוסיפים בקריאת המגילה, שבנוסף על ברכת המצוות כמו בכל מצוה, וברכת שהחינו, מוסיפים כאן עוד שני ברכות, אחת לפנייה ואחת לאחריה, לפנייה מברכים ברכת - 'שעשה ניסים לאבותינו'. דהיינו שיחד עם המצוה שעושים לזכר הנס, אנו נותנים שבח לה' על נס ההצלה. ואחר הקריאה עוד מוסיפים ברכת השבח - 'הא-ל הרב את ריבנו והנוקם את נקמתינו והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו'. כלומר דנוסף על ברכת 'שעשה ניסים' שמשבחים על נס ההצלה, עוד מברכים ומשבחים על הנקמה והפרעון משונאינו ואויבינו, שזכינו אז לעשות נקמה בעמלק, ותלו את המן ואת בניו על העץ.

ואכן בגאולת פסח ובנס חנוכה, לא מצינו ברכה ושבח מיוחד על הנקמה בשונאינו. ואף שגם ביציאת מצרים היה נקמה במצרים, כנוסח ברכת אמת ואמונה בערבית, 'העושה לנו ניסים ונקמה בפרעה'. וכן היה נקמה ביונים בנס חנוכה, כפי שאומרים בנוסח על הניסים 'נקמת את נקמתם'. אבל לא נתקנה ברכה מיוחדת על הנקמה. כי בפסח ובחנוכה הנקמה היתה רק הכשר של הגאולה ותשועת ההצלה, ובאה אגב גררא של הנס, ושמחת החג וההודאה לה' היא על עיקר הנס שהוא הגאולה והתשועה. אבל בפורים שהיא מלחמת עמלק שיש מצוה למחותו, אזי הנקמה היא חלק בלתי נפרד מן הנס.

קריאת זו הלילא

עוד איתא בגמרא דעל ידי קריאת המגילה מתקיים דבר נוסף ממצוות היום, והיינו מצות אמירת ההלל, כדאמרו בגמרא על יסוד תקנת קריאת המגילה - 'מאי דרוש, אמר רבי חייה בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה, ומה מעבודות לחירות אמרינן שירה, ממיתה לחיים לא כל שכן, אי הכי הלל נמי נימא' וכו'. ותירצו התם בכמה אופנים מ"ט פורים לא בעי הלל, ורבא משני 'קריאת זו הלילא' (מגילה יד.). וכך נפסק ברמב"ם כרבא - 'ולא

קריאת המגילה כמבואר לעיל, דרשו בגמרא (מגילה ל:) מפסוק זה את הדין שזכירת מעשה עמלק זמנו בשבת שלפני פורים, מדכתיב 'נזכרים ונעשים' להקדים זכירה לעשייה. ומשמע מזה שגם קריאת המגילה עצמה היא קריאה שגדרה זכירת מעשה עמלק.

והיינו כפי שנתבאר במקו"א דכל יסוד תקנת פורים הוא על שני העניינים, גם על שמחת ההצלה וגם על הנקמה בעמלק. וכך גם יסוד תקנת הקריאה נקבע לשני מטרת אלו, הן בכדי לקרוא ולזכור את נס ההצלה ולשמח בו, וכן שעל ידי קריאתה יהא זכירה של מעשה עמלק, אשר בא פעם נוספת להשמיד להרוג ולאבד.

הלכות בקריאת המגילה מצד זכירת עמלק

וכן משמע, מהא דמהאי קרא ד'נזכרים' ילפינן בגמרא כמה הלכות של קריאת המגילה מדאקשינן לזכירה של מעשה עמלק - 'אתיא זכירה וזכירה, כתיב הכא 'הימים האלה נזכרים', וכתיב התם 'כתב זאת וזכרון בספר' מה להלן בספר אף כאן בספר, וממאי דהאי זכירה קריאה היא דלמא עיון בעלמא, לא סלקא דעתך, דתניא 'זכור' יכול בלב כשהוא אומר 'לא תשכח' הרי שכחת הלב אמור, הא מה אני מקיים זכור בפה' (שם יח.).

הרי שיש בקריאת המגילה גם מצד זכירת מעשה עמלק, כלומר דנוסף על מצות זכירת מעשה עמלק מן התורה שנצטוונו לקרוא מעשה עמלק המסופר בתורה, הוסיפו חכמים ותיקנו להזכיר גם מעשה עמלק שהיה בימי המן, והוא הרחבה ותוספת על מצות זכירת עמלק שבתורה. שכיון שנוסף עוד מעשה אכזריות של זרע עמלק כשבא המן לכלותינו, אזי מענין המצוה להוסיף ולזכור גם מעשה זה, [ועל ידי זה נזכור כי 'טרף לעד אפו, ועברתו שמרה נצח' (עמוס א, יא). ושנתו היא - 'איבת עולם' (יחזקאל לה, ה) ולעולם לא תפסוק מלחמתו].

ולפי טעם זה בקריאת המגילה, מבואר שפיר הא דתמהנו לעיל מדוע בסיפור יציאת מצרים לא בעינן שיהא מתוך הספר, כשם שמצינו בקריאת המגילה. כי הטעם שחיבו לקרוא את סיפור הנס של המגילה דווקא מן הספר היא רק מצד זכירת מעשה עמלק שיש בקריאתה, שנאמר בו 'בספר'.

ונמצא שיש שני שרשים לחיוב קריאת המגילה, גם מצד מצות 'נזכרים' של יום הפורים, שמוטל

תיקנו הלל בפורים, שקריאת המגילה היא ההלל (הל' חנוכה פ"ג ה"ו).

כלומר, דנוסף על עצם זכרון הנס, מתקיים על ידי הקריאה גם הילול ושירה לה' על הנס, דאף שאין מזכירים בפירוש דברי הלל ושבח לה', מ"מ על ידי עצם פרסום מעשה הנס שנעשה לישראל מתגדל כבוד ה' ומתהלל שמו והרי הוא כאמירת ההלל.

והטעם שלא תיקנו אמירת הלל בפורים, אלא סמכינו על ההילול העולה מתוך קריאת המגילה. נראה דהיינו משום שגם אופי הנס כך היה, שלא היה נס נגלה שראו את יד ה' בגלוי, כי אם נס נסתר ומכוסה במהלכים טבעיים שכל אחד בפני עצמו אינו מהווה כל פלא, אלא שלבסוף נתגלה למפרע כי הקב"ה הקדים רפואה למכה, וכל שרשרת המאורעות נגלית היטב כמערכת הנהגה ניסית ומופלאה. ומשום כך גם ההלל בפורים נאמר באופן זה, אשר אנו רק מספרים ומפרסמים את סדר המאורעות, ומתוך זה עולה ונגלה מעשה הנס לעינינו, והרי זה עצמו ההילול כיצד מתוך כל המאורעות נעשה הנס הגדול.

[ויתכן שהברכה לאחריה הוא משום ענין ההלל שבקריאת המגילה, שכן מצינו בהלל ממנהגא לברך לאחריה, שהוא הידור בהלל לחתמו בברכה לאחריו].

שואלין ודורשין בענייניו של יום

ועוד יש דבר נוסף בקריאת המגילה, כמו שדייקן הראשונים (מגילה ד. דעל ידי הקריאה אנו מקיימים את המצוה של 'שואלין ודורשין בהלכות החג', כלומר שקריאת המגילה מתחייבת גם משום שמחת היום, שכן הדרך שבעת חגיגת השמחה מספרים את סיפור הנס, וגדרו מצד 'נעשים' של פורים. ואכן משום האי דינא איתא בגמרא (להלן יט.) דאף בני הכפרים שכבר קיימו מצות קריאת המגילה ביום הכניסה, בכל זאת אם נקלע ביום הפורים לעיר, אזי מוטל עליו לחזור ולקרוא והיינו מטעם הנ"ל, שמצוה להתעסק ביום הפורים עצמו בסיפור הנס.

ולפי זה נמצא שיש ארבע גדרים במצות קריאת המגילה. א. סיפור הנס לזכרון ופרסומי ניסא. ב. זכירת מעשה עמלק. ג. הלל ושירה. ד. התעסקות בענייניו של יום.

חייב אינש לבסומי בפוריא

שיטות האחרונים בגדר 'עד דלא ידע'

בגמ' (מגילה ז:) 'אמר רבא מיחייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, וכן נפסק להלכה בטור ושו"ע סימן תרצ"ה.

והנה מה שאמרו 'עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', צריך ביאור מהו שיעור וגבול זה. ובאחרונים דנו והאריכו בביאור מאמר זה.

יש שפירשו, שכוונת רבא לומר, שמכיון שהוא "יום משתה", חייב האדם לעסוק כל היום בשתיה. אלא שכשמגיע לשיעור של 'עד דלא ידע', שוב אינו חייב להמשיך בשתיה עוד. כלומר שאין הכוונה שמטרת מצות השתיה, כדי להגיע למצב של 'עד דלא ידע'. אלא 'עד דלא ידע', הוא גבול ופטור הפטור מלשתות עוד, כאשר מגיע לידי מידה זו.

וזה לשון הי"ד אפרים' בהגהת השו"ע שם - 'זה שאמרו חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע

וכו' הך 'עד' הוא ולא עד בכלל וכו' שמן הגבול הזה והלאה הוא ביטול כוונת חיוב שחייבו חכמים לבסומי כדי שיתן הלל והודאה, שכיון שיתבלבל דעתו כל כך דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, פשיטא שאין בו דעת ותבונה לשבח ולפאר על תוקף הנס'. ולדעתו, צריך להפסיק בשתייתו, בטרם שתביאהו השתיה לידי 'עד דלא ידע'. כי כאשר האדם שרוי במצב של 'עד דלא ידע', הוי גריעותא. ואדרבא, מפסיד מצות פורים שעניינה לדעת בין ארור המן לברוך מרדכי, ולשמוח ולהודות לה' על מפלת המן ועל גדולת מרדכי.

ועיין בשפת אמת (שם) שביאר בזה קצת באופן אחר - 'נראה לפרש דאין הכוונה שמחוייב להשתכר כל כך עד שלא ידע, אלא דכל היום מחוייב לעסוק במשתה ועד דלא ידע עדיין החיוב עליו, לאפוקי כשהגיע לשיעור זה. אבל אפילו קודם זה השיעור יוצא כל שעוסק במשתה'.

מביא לידי שכרות מהרה. כדי שיוכל לשתות הרבה ולא ישתכר, ויהיה בידו לקיים מצות 'יום משתה' כהלכה, דהיינו התעסקות בשתייה כל היום.

ומאותו הטעם נראה, שאם הגיע לידי שכרות. מוטל עליו לירדם ולישון, כדי להפיג יינו ולהתפכח משכרותו. שמכיון שאין המצוה להיות בשכרות, אזי אין ראוי להמשיך עוד בשכרותו, שהוא מצב שאינו רצוי. וגם בכדי שיוכל להמשיך בשתייה, כדי לקיים מצות היום.

משמעות בגמ' ובראשונים דיש מצוה להשתכר

אמנם בגמרא משמע, דיש מצוה להגיע לשכרות. דהא מובא התם המעשה - 'רבה ור' זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי איבסום קם רבה שחטיה לרבי זירא למחר בעי רחמי ואחייה. לשנה אמר ליה ניתי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי אמר ליה לא בכל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא' (מגילה ז:). ומשמע מזה להדיא, שיש מצוה להגיע לשכרות 'עד דלא ידע'. דלהכי מייתי לה בגמרא, שקיימו החיוב ד'לבסומי', והגיעו ל'עד דלא ידע'. ואם אין מצוה להגיע לשכרות, והשכרות הוא רק שיעור הפוטר משתיה, מה השייכות ממעשה זה לדינא דרבא. ולדברי ה'יד אפרים' שביאר דהוא עד ולא עד בכלל, קשה ביותר דאיך הגיעו כלל לשכרות. והוי 'מעשה לסתור'.

וכן משמע מלשון רש"י בגמרא שם שפירש - 'לבסומי' - להשתכר ביין'. הרי שהמצוה היא להשתכר. וכן מפורש בלשון בטור (סימן תרצה) - 'וצריך שישתכר עד שלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי'.

ואכן כך מצינו באבודרהם, שביאר במצות לבסומי, שהמצוה היא להשתכר בפורים. והובאו דבריו בבית"ל וכמה אחרונים (סימן תרצה) - 'ואם תאמר היאך חייבו חכמים להשתכר בפורים והלא בכמה מקומות בתורה מזכיר שהוא מכשול וכו' ויש לומר מפני שכל הניסים שנעשו לישראל בימי אשורוש היו על ידי משתה וכו' ולכן חייבו להשתכר בפורים מפני שבא הנס בעבור משתה היין שעשתה אסתר ועתה יהיה נזכר הנס הגדול בשתיית היין' (אבודרהם תפלת פורים). הרי מפורש בדבריו שגדר המצוה הוא "שתייה של שכרות", והשכרות הוא עצם המצוה. [ועיין כתב סופר עה"ת ביתר ביאור].

ונראה ביאור דבריו, דמשהגיע לשיעור עד דלא ידע, אף שלא פקע ממנו מצות שתייה. מ"מ כשהגיע לשכרות, שוב אין ענין וטעם להמשיך בשתייה. שמכיון שהוא שתוי ורווי, שבע לו מיין. וכל שתייה נוספת, הוי מעתה כ'שתייה גסה'. וכמו שמצינו באכילה גסה שאין עליה שם אכילה (נזיר כג.). ואין לה ערך של מצוה. וה"ה כאן, אין בזה משום תוספת מצוה, ואדרבה גנאי הוא לו.

ולפי שיטה זו, כל זמן שלא הגיע ל'עד דלא ידע' חייב עדיין לשתות, ורק כשמגיע ל'עד דלא ידע' נפטר. ודלא כדברי ה'יד אפרים'. ולפי"ז הא דאמרו 'עד דלא ידע', הוא 'עד' ועד בכלל.

וכעין ביאור זה, מובא ב'קונטרס חנוכה ומגילה', בשם הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל. באופן אחר קצת, דכשהגיע ל'עד דלא ידע', שוב אין עליו מצוה, שמכיון שהגיע לידי שכרות אזי הוא בגדר שוטה ומופקע מן המצוות.

נמצא דכל האחרונים הללו שווים בדעה, הן בזה שאין מטרת השתייה כדי להגיע למצב של 'עד דלא ידע'. והן בזה שחיוב המצוה הוא בלי שיעור, וחיוב לשתות כל היום כולו. כי לדעתם גדר מצות "ימי משתה" הוא, שיהיה עוסק בשתיית יין כל היום. והגם שבכל שתייה ושתייה מקיים המצווה, בכל זאת לא נפטר מחובתו, ועדיין עליו להמשיך ולשתות כל היום. ומה שאמרו "עד דלא ידע", היינו דכאשר יגיע לשיעור זה, שוב אינו מצווה להמשיך בשתייה.

ולפי דרכם, בביאור 'עד דלא ידע', שהוא גבול לחובת השתייה. הרי מיד שנתפכח, שוב מוטלת עליו המצוה להמשיך בשתיית יין כל היום.

וכן פשוט לפי דבריהם, דמי שאין לו כי אם מעט יין. אף ששתייתו לא תביאנו למצב של עד דלא ידע, מ"מ מצוה עליו לשתות. שמכיון שאין 'עד דלא ידע' המטרה במצוה, הרי כל שיוכל לשתות חייב בשתייה, אף שאין בשתייה זו כדי להביאו ל'עד דלא ידע'.

ועוד נראה, דלדידהו, מכיון שאין המצוה להגיע לידי שכרות. אם כן, אדרבא יותר ראוי שלא יגיע לידי שכרות, שהוא עצמו מצב שאינו ראוי. ועוד, שע"י שיגיע לידי שכרות יפסיד מצות השתייה, והרי זה מביא עצמו לידי פטור ומחסר בקיום מצות יום משתה. ואם כן, ראוי יותר שישתה יין קל, שאינו

רש"י 'להשתכר ביין'. שהגם שהחובה היא לשתות, אמנם ע"י השכרות נשלם שיעור השתיה. וכל שלא הגיע לשיעור זה, עדיין אין השתיה נחשבת כ'שתיה חשובה', ולא קיים מצות 'יום משתה'.

וכן יש לדייק בלשון הגמרא, שלא אמר רבא 'מיחייב אינש לבסומי "כי היכי" דלא לידע בין ארור המן וכו', אלא "עד" דלא ידע. ומשמע שאין זה מטרה כשלעצמה, אלא שיעור ומידה. שבוז כבר הגיע לשיעור שתיה חשובה, וקיים מצות 'יום משתה'.

ולפי זה, כששתה יין והגיע על ידי שתייתו ל'עד' דלא ידע, קיים מצוותו. דהיינו שתיה חשובה של יין. ושוב אין עליו חיוב לשתות יותר, אפילו חזר ונתפכח. שהרי כבר שתה יין בשיעור עד דלא ידע, וקיים מצות ימי משתה.

ולפי דרך זה, בביאור עד דלא ידע. שהוא שיעור בגדר השתיה, שרק כך נחשבת שתייתו ל'שתיה חשובה'. יתכן, שאם אין לו יין, אלא מעט. אשר אין בו בכדי להביאו לידי 'עד דלא ידע', אין מוטל עליו לשתותו מעיקר הדין, שהרי בלאו הכי אין בו שיעור 'שתיה חשובה', ולא קיים כלום במצוותו. והוא כמו אכילת מצה כשאין לו כזית.

הידור מצוה בריבוי שתיה

ונראה, דלביאור זה שביארנו בגדר 'עד דלא ידע'. הרי שאם יוסיף בשתיית יין יותר משיעור החיוב, הגם שאינו חייב, בכל זאת הכל נכלל בגדר המצווה, ויש כאן קיום מצוה. שאף שהחיוב הוא, רק שתיה בשיעור של 'עד דלא ידע'. מ"מ בידו להוסיף במצוה ולהרבות בשתיה. כלומר שמצות "ימי משתה", מתקיימת על ידי כל שתיותיו, וכולן שתיות של מצוה הן. וקיים 'ימי משתה' על ידי שתי שתיות חשובות או יותר.

וכן מצינו בהרבה מצוות, כגון באכילת מצה, הגם שיצא ידי חובת המצוה באכילת כזית. מ"מ כל שמוסיף באכילת מצה בלילה ראשונה נכלל הכל במצוה, והכל נחשב אכילת מצוה. (עיין תוס' פסחים קטו. ד"ה מתקיף ושם קכ. ד"ה באחרונה ובמהר"ל גבורות ה' פ' מח). וכיוצא בזה מצינו בתקיעת שופר (עיין ר"ה טז: וכה: ובתוס' וראשונים שם. ושם ל. - כי הוה מסיים ש"ץ תקיעתא ביבנה לא שמע אינש קל אוניה מקל תקועיא').

ואדרבה, נראה שיש בזה הידור מצוה להתעסק

ולפי שיטה זו, החיוב הוא שתיה שתיאיהו לידי 'עד דלא ידע', וזו היא מטרת השתיה. ויתכן לפי שיטה זו, דאם אין לו יין כי אם מעט, שאין בו כדי להגיע לידי 'עד דלא ידע'. אין עליו מצוה לשתות, שהרי בלאו הכי לא יקיים מצוותו, שתיקנו להגיע לשכרות 'עד דלא ידע'.

ולפי"ז נראה דכל שהגיע לידי מידה זו, כבר יצא ידי חובתו. ואף אם יתפכח בפורים, שוב אין חובה עליו לשתות עוד. שכבר קיים מצוותו, אחרי שהגיע למטרת המצוה, להיות בשכרות 'עד דלא ידע'. ואין מוטל עליו לשתות כל היום.

אולם, כל זמן שלא התפכח, הרי כל שעה שהוא במצב של עד דלא ידע, כלול אותו הזמן במצות הביסום. ומסתבר שיש בזה משום הידור להאריך מצב זה, על ידי שימשיך לשתות, ויקיים בזה מצות יום משתה, עד סוף יום הפורים.

אמנם צריך עיון, במה שפירשו ד'לבסומי', המטרה והמצוה היא להיות בשכרות. והוא פלא, דלפירושה מה שייך בסומי ל'משתה'. ומנין היה דבר זה לחכמים, לקבוע מצות בסומי, לכלול כל זה בגדר 'לעשות אותם ימי משתה', שיהיה מצוה ומטרה כשלעצמו, להגיע לידי שכרות.

שיעור שתיה חשובה

והנראה בזה, בביאור גדר 'עד דלא ידע'. שקבעו חז"ל דכדי לקיים חובת 'משתה', בעינן שישתה 'שתיה חשובה' של יין. שעל ידה יחשב היום כ'יום משתה'. ו'שתיה חשובה' שיעורה הוא כשהתבסם ממנה במידה כזאת שהביאתו לידי 'לא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי'.

כלומר, שבחובת 'משתה' שהוא שתיה חשובה, לא נגדר השיעור בכמות היין, אלא כל אחד ואחד לפי טבעו, מידת שיעור שתיה חשובה, הוא כאשר השתיה מביאתו לידי 'עד דלא ידע'.

והיינו, דאין כאן מטרה להגיע לידי 'עד דלא ידע'. אלא המטרה היא עצם השתיה. אלא שנתנו שיעור ומידה ל'שתיית יין חשובה', שעל ידה תתקיים מצות 'ימי משתה'. והשיעור הוא 'עד דלא ידע'. ואין 'עד דלא ידע' גבול וסיבה לפטור מן המצוה, אלא הוא שיעור בחובת השתיה.

ובזה מיושב היטב מה דמשמע בגמרא דמצוותו הוא להגיע לשכרות ו'עד דלא ידע', וכמו שכתב

כל היום בשתיית יין, וכמו שמצינו בנטילת לולב - 'אנשי ירושלים היו נוטלין לולביהן כל היום' (סוכה מא: ועיי"ש בתוס' לט. ד"ה עובר לעשייתן). וכן בסיפור יציאת מצרים 'כל המרבה הרי זה משובח'. וכן מצינו בתקיעת שופר (ר"ה טז: וברש"י ד"ה כדי לערבב).

גם במצות משלוח מנות ביום הפורים, מצינו כיוצא"ב. דכתב הרמב"ם (הל' מגילה פ"ב) - 'וכל המרבה לשלוח לרעים משובח'. והובא בשו"ע (סימן תרצה סעיף ד).

אולם, מסתברא דכל זה שייך, רק אם אחרי ששתה ונעשה עד דלא ידע, חזר ונתפכח. אולם כאשר הוא עדיין במצב של עד דלא ידע, נראה שאין כל מצוה בשתיה נוספת. וכאשר נתבאר, דמכיון שהגיע לידי שכרות אזי שבע לו מיין, ואין שום מקום לשתיה נוספת דהוי כ'שתיה גסה'. ואין בזה משום הידור ותוספת מצוה, ואדרבה גנאי הוא לו.

וכבר נתבאר דלשיטת השפ"א והגר"י סלנטר, אין זה רק הידור. אלא אם נתפכח משכרותו, יהיה מצוה עליו, מעיקר הדין לחזור ולשתות. אחר שיצא מגדר הפטור, של 'עד דלא ידע'.

אכן לשיטת האבודרהם והכת"ס, שכל השתיה מטרתה כדי להשתכר. מסתברא, שאין כלל הידור ותוספת מצוה, בשתיה נוספת של יין, אחרי שנתפכח. שהרי 'עד דלא ידע' אינו שיעור. אלא שזה כל מטרת השתיה, להשתכר ולהיות עד דלא ידע, וכיון שהגיע לזה. יצא ידי מצוותו. וגם אחר שנתפכח, שוב אין עליו מצוה כלל. וגם אם ירבה אין כאן הידור מצוה, שמעתה אין עליו מצוה להשתכר פעם נוספת.

סיכום הדעות בגדר 'עד דלא ידע'

ולסיכום הדברים, נמצא ג' אופנים בביאור מצות 'יום משתה'.

א. לדעת היד אפרים 'השפת אמת' והגר"י סלנטר. הגדר ביום משתה' היינו "התעסקות בשתיה כל היום". ב. לדעת האבודרהם 'יום משתה' היינו "שתיית שכרות". ג. לפי מה שביארנו, הגדר ביום משתה', שחל חובת "שתיה חשובה", ושיעורה נמדד לפי מה שמביאה את האדם לידי עד דלא ידע. וכן יהיה תלוי בגדרים אלו, האם ראוי להגיע לידי שכרות בשתייתו.

א. לדעת היד אפרים, הרי זה אסור כדנתבאר. ב. לדעת השפ"א והגר"י סלנטר ראוי להשתדל שלא יגיע לשכרות, אמנם חייב לשתות כל היום, אפילו אם יגיע מזה לידי שכרות. ג. לשיטת האבודרהם ודעימיה, השכרות הינה מצות היום. ד. לפי מה שביארנו החיוב הוא לשתות שתיה המביאתו לידי שכרות, כי רק על ידי זה חל עליה שם 'שתיה חשובה'.

וכן יעלה לנו נפק"מ, במי ששתה יין והגיע ל'עד דלא ידע' וחזר ונתפכח ביום הפורים, אם יש עליו מצוה עדיין לחזור ולשתות. ולהאמור, ג' חילוקים בדבר. א. לפי שיטת השפ"א והגר"י סלנטר, הוספת השתיה היא מעצם מצות היום ומחוייב בה. ב. לפי מה שביארנו אין עליו חיוב שהרי כבר יצא ידי חובתו ושיעורו. אבל הידור מצוה יש כאן, וכל המרבה הרי זה משובח. ג. לפי שיטת האבודרהם והכת"ס יתכן שאין בו הידור כלל.

ואם עדיין לא נתפכח, אם מוטל עליו להמשיך ולהשאר בשכרותו. א. לפי שיטת השפ"א והגר"י סלנטר, יהיה אסור. ואדרבה מוטל עליו להפיג את שכרותו בכדי שיוכל להמשיך לקיים מצות השתיה. ב. לפי מה שביארנו הרשות בידו להשאר בשכרות. ג. לפי האבודרהם, יש הידור להמשיך את השכרות כל יום הפורים.

פניני פורים

(סוטה דף יז: גיטין ו: מנחות לב:) דס"ת אינו חייב בשרטוט מדאורייתא, אלא אמיתה של תורה היינו מזוזה, שחייבת בשרטוט. - 'דלאו היינו ס"ת אלא מזוזה, ולישנא דאמיתה משמע כיחידה של תורה דהיינו מזוזה דיש בה עול מלכות שמים'.

וצריך ביאור למה נקטו כאן בשם זה למזוזה

מגילת אסתר - אמיתה של תורה

בגמרא - 'דברי שלום ואמת - אמר רבי תנחום ואמרי לה אמר רבי אסי מלמד שצריכה שרטוט כאמיתה של תורה' (מגילה דף טז:). וברש"י פירש דהיינו ספר תורה שצריך שרטוט מהלכה למשה מסיני. אולם דעת התוס' בכמה מקומות בש"ס

'אמיתת של תורה'. וגם יש להבין בעיקר הדין למה המגילה חייבת בשרטוט, ומשום מה השוו לגבי דין זה מגילה למזוזה.

ונראה בזה דמה שהמזוזה נקראת אמיתת של תורה, היינו שהיא היסוד המאמת והמחייב של כל התורה. שה' הוא אלוקינו ואנו מצווים לאהבה אותו בכל לב ונפש, וכן לעבדו. וגם מבואר בפרשה שניה שבמזוזה, שעל ידי קיום המצוות ועבודתו יזכו להאריך ימים על האדמה ולשבוע מטובה. ואם ח"ו יסורו מן המצוות יעצרו השמים ויאבדו מהרה מעל פני האדמה. ומשום כך המצוה לכותבה על פתחי דלתות ישראל, שפרשה זו היא הבסיס לכללות מציאותינו ותפקידנו.

זה עצמו הטעם שמזוזה חייבת בשרטוט, לרגל תוקף חשיבותה, משום שפרשיות אלו של מזוזה הם אמיתת של תורה.

והנה בימי הגלות כאשר לגודל השבר נתקיים האמור בפרשה שניה, ונאבדו מעל האדמה, שהרי הושלכו מאת פני ה'. ובכדי להוציא מהחשש שמא אין עוד חפץ בהם ח"ו. מעתה עם ישראל נצרך לבחינת 'כתובה דאירכסא', כתובה חדשה חלף זו שנקרעה, להעמיד בסיס מחודש לכלל עמידת כנסת ישראל לפני ה' וחובת עבודתו.

נס פורים, הוא שהעיד על המשך קיומו של עם ישראל ורציפות עמידתו ביעודו להיות עם ה'. מגילת אסתר היא איפוא השטר החדש המעיד על היות ה' עמנו ומשגיח עלינו אפילו במצב החדש בתוך הגלות. אם בימי הטובה היתה המזוזה 'אמיתת של תורה', הרי בימי הגלות נוספה מגילת אסתר כשטר עדות על קשר ה' עם כלל ישראל הממשיך בתפקידו ומעמדו. מגילת אסתר דינה כ'אמיתת של תורה', כי היא 'המזוזה של הגלות'.

* * *

משלוח מנות ומתנות לאביונים

עיינ ב"ח (סי' תרצה סעי' ו) שביאר הטעם בהא הדצריכו שני מנות ושני מתנות. שהוא לזכר שני תשועות שהיו בנס פורים, האחד ההצלה שעם ישראל נושע ולא ניזוק כלל, והשני הנקמה שה' נפרע לנו מכל צרינו ותלו את המן ואת בניו על העץ.

ומה שבמשלוח מנות תקנו שתי מנות לאיש אחד, ואילו במתנות לאביונים תיקנו לחלק את שני המתנות לשני אביונים. כתב הטעם שהוא מכיון שמצויים אביונים רבים, ראוי יותר לחלק שני המתנות לשני אביונים, מאשר ליתן לאביון אחד שני מתנות. אבל רעים ואוהבים אולי לא ימצאו לאדם רעים רבים, ולכן תיקנו במשלוח מנות איש לרעהו, שיהיו שני המנות לריע אחד. וכע"ז כתב במג"א.

אמנם, פשטות הדברים נראה, דהא דתיקנו שתי מנות הוא כדי שיהיה שיעור נתינה חשוב. שהרי אין הריע אביון ששמח בזה שיש לו דבר מה לאכול. ולכן בעינן נתינת דבר חשוב, כדי שישמח בזה הריע. ומשום הכי בעינן שתי מנות, שהוא דבר חשוב. (ועיינ ביה"ל סימן תרצה ד"ה חייב לשלוח).

ומה שתיקנו דמשלוח מנות סגי לריע אחד ומתנות לאביונים תיקנו לתת לשניים. נראה הטעם משום דנתינה אחת לעניים אין בה חידוש, דבכל עת מצוי שנותנין צדקה לעניים. ולכן כשתיקנו המצוה המיוחדת בפורים תיקנו להרבות בנתינות. אבל משלוח מנות לרעים, אין רגילות בזה, וכל ששולח מנות אפילו לאחד כבר יש בו משום שמחת פורים.

ועיינ פרי חדש (סימן תרצה) שתמה בזה מנין למד רב יוסף דנותן מתנה אחת לשני אביונים, דילמא כוונת הכתוב, שתי מתנות לכל אביון. עיי"ש מה שנדחק לתרץ בזה.

והנראה בזה, דכל מה שיוסיף וירבה לתת לאביון, הכל נחשב מתנה אחת. וממילא מהא דכתיב מתנות לאביונים, בהכרח שלשון ריבוי במתנות היינו שני נתינות לשני אביונים. כי לא שייך לתקן לתת שני מתנות לאביון אחד, מכיון שהכל יהיה מתנה אחת גדולה. וכמו במשלוח מנות שצריך לשלוח שני מיני אוכלים, ואם נותן הרבה ממין אחד, נחשב הכל למנה אחת ולא יצא יד"ח. ופשוט.

מי שיש לו מנה אחת

יש לדון במי שאין לו רק מנה אחת, אם מצוה עליו לשלוח מנה יחידה זו. וכן אם יש לו רק מתנה אחת, האם יתנה לאביון אחד.

ונראה, שבמשלוח מנות אינו צריך לשלוח, מכיון ששיעור המצוה שתי מנות, ופחות מכשיעור לאו כלום הוא. ולפי זה, גם אם שלח מנה אחת,

מישראל בכל העולם, אנו פטורים ממצוה זו, ואין זה ביטול מצוה מאונס. כי גדר המצוה הוא שכשיש אביונים לתת להם מתנות, משא"כ כשאין אביונים אין מקום למצוה זו כלל, ואדרבא כה יתן ה' ולא יצטרכו עם ישראל זה לזה וכו'.

אמנם נראה יותר, דגם באופן שיש אביונים בעולם, אלא שרחוקים המה ממנו ואין בידו להגיע אליהם, גם באופן זה פטור, ואין זה ביטול מצוה מאונס. כי כל המצוה היא רק כאשר נמצאים אביונים לפניו, שאז יש חוב לדאוג לצרכיהם ולתת להם מתנות.

ויש להסתפק, דאולי לא רק היכא שאין בידו להגיע אליו ביום הפורים. אלא כל היכא שאין נמצאים העניים בסמוך אליו, פטור מהמצוה. ואפילו אם יכול להגיע אליו, רק שהוא במרחק

ולאחר זמן חזר ושלח עוד מנה. מכיון, שכל נתינה כשלעצמה היא פחות מכשיעור. לא יצא בזה יד"ח. ובעיני נתינה אחת של שתי מנות, ולא יצא בשתי נתינות של מנה אחת.

אבל במתנות לאביונים שמצוותה שתי מתנות לשני אביונים, אזי אם אין לו רק מתנה אחת, נראה שמחוייב ליתנה לעני. דמסתבר שאפילו לעני אחד אם נותן מתנה מקיים בזה מצות מתנות לאביונים, אלא שלא נפטר עוד מחובתו להמשיך ולתת עוד מתנה לאביון, וכל נתינה הוי מצוה שלימה ולא חצי שיעור.

וזה פשוט שאפילו אם נתן כבר שתי מתנות לשני אביונים, וממשיך לתת עוד מתנות לעוד אביונים. הרי הוא מקיים מצות 'מתנות לאביונים' בכל נתינה לאביון, וכן במשלוח מנות שכתב הרמב"ם ושו"ע שכל המרבה לשלוח לרעים משובח. היינו שהכל נכלל במצות משלוח מנות, והוא מרחיב את קיום מצוותו בכל המנות ששולח.

דין מתנות לאביונים אם אין אביונים

עוד יש להעיר, דהנה זה ודאי שאם אין אביון

התודה והברכה לידידנו הנעלים שנמלו חלק בהוצאות גיליון זה

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד,
מחשובי אברכי קהילתנו
הרב **שמעון קולסקי** שליט"א
שתרם חלק מהוצאת הגיליון
לרגל נישואי בנו למזל"ט
עב"ג

בת לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו
מתומכי מכונו
הרב **דוד** ברא"ח **חשין** שליט"א
שתרם חלק מהוצאת הגיליון
לרגל נישואי בתו למזל"ט

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד,
מחשובי אברכי קהילתנו
הרב **יעקב** בר"י **קופרשטוק** שליט"א
לרגל הולדת הבן למזל"ט

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד,
מחשובי אברכי קהילתנו
הרב **אליהו קלפהולץ** שליט"א
לרגל נישואי הבן עב"ג למזל"ט

עין חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גיליון זה נודב לזיכוי הרבים
ע"י ידידנו הנכבד מחשובי אברכי קהילתנו
מגדולי תומכי מכונו

הרב **יחזקאל נברוצקי** שליט"א
לרגל נישואי הבן עב"ג למזל"ט

זכות הפצת אור תורתו הבהירה
של רבינו בעל הבן מלך
תעמוד לו ולמשפחתו להתברך
בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה
לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנו

רב, נמי אין מוטל עליו. כי כל עיקר המצוה הוא באופן שנמצא האביון סמוך לו, שהאביון נמצא לפניו. אלא דצל"ע מה הוא מידת שיעור המרחק שמחמתה נחשב לרחוק, ופטור מלהלך אחריו, אם בעיר אחרת, או מדינה אחרת. (עיין שו"ע סימן תרצד סעיף ד').

וה"ה במשלוח מנות איש לרעהו, המצוה היא בגדר זה. וכשאין ריע בתחום הישג ידו פטור מן המצוה ואין זה ביטול מצוה מאונס, כי כל מצותה היא לשלוח מנות לרעהו הנמצא קרוב אליו, ויש התייחסות זה לזה.

* * *

גדר משה ומשחה

בגדר 'משחה ומשחה' מצינו שני הלכות, האחת שצריך לעשות סעודת פורים, וכן הדין של 'חייב איניש לבסומי'. כלומר 'משחה' היינו סוג 'סעודה של שתייה'.

כי סעודה שעיקרה בשר נקראת 'זבח', כדמצינו בכתוב 'זבח משפחה לנו בעיר' (שמואל א' כ, כט), ואם עיקרה לחם נקראת 'סעודה' על שם 'ולחם לבב אנוש יסעד' (תהילים קד). ואם עיקרה יין, נקראת 'משחה'.

והנה יש מגדולי ישראל שנהגו בפורים שכל היום עמד לפניהם יין ושתו מדי פעם, ויש שעיקר שתייתם היה בעת הסעודה, והנה בדרך כלל סעודה עיקרה לחם, אבל בפורים עיקרה שתיית יין, שאף שהוא קביעות של אכילה, אבל שותים בה כל כך הרבה יין עד שעיקרו של הסעודה היא על שם היין, אלא שהסעודה עושה את השתיה לקביעות, כי בלי סעודה אין לזה קביעות של 'משחה'. כי שתיית יין מרובה בעלמא, אין לזה קביעות מספיקה להחשיבה בשם 'משחה'.

ועוד נראה שיש שבח ביין עצמו

כששותים אותו בתוך הסעודה, כלומר עושים סעודה אבל המטרה היא שתיית היין.

ולפי זה אלו ששותים כל היום יין ובתוך הסעודה אין מספיקים לשתות יין לפני שקיעת החמה, אפשר דבכה"ג לא יצאו ידי חובתם כי סעודתם לא היתה עם יין, וכל שתיית יינם ו'לבסומי עד דלא ידע' לא היה בעת הסעודה.

ואמנם מרוח היום שהוא עניין של יין ומשתה, נכון לשתות במשך כל היום, שכל היום הוא 'ימי משחה ומשחה', אבל עיקר המצוה של היום הוא לעשות 'משחה', דהיינו סעודה שעיקרה הוא יין, שהוא צורת סעודה ששותים בה 'עד דלא ידע'.

ולכן ראוי לעשות הסעודה מוקדם כמה שעות לפני השקיעה, ולהעמיד כמה וכמה מיני יינות מבוסמים שיוכל לשתות מתוך עונג.

מבין ספרות
בן מלך

אדר ב' פ"ד
ט"ו

ברכת מזל טוב

מקרב לב אנו משגרים את ברכותינו המאליפות, למעלת כבוד האי גברא רבה וקירא, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, איש חמודות ורב תבונות מגדולי תומכי מכונינו מחשובי מחזיקי התורה ותומך נאמן בהדפסת ספרי רבינו זצוק"ל

הרב משה רובין שליט"א

אשר ליבו פתוח ופיו פתוח ועל לכל פעולות 'מבין ספרות' בן מלך' ואתו עמו נוות ביתו החשובה תחילתו תומכת נאמנה בכל מפעלות הקודש

להגל שמחת נישואי בתו בשעתו"מ
עב"ג
החתן החשוב **ישעיה קלפהולץ** הי"ו
מבחיירי ישיבת תורת ה'
בן הרה"ח רב **אליהו קלפהולץ** שליט"א

יהי רצון שיוכזו הוא ומשפחתו לרוות רוב נחת דקדושה מהם ומכל צאצאיהם לתפארת המשפחה הנכבדה, וזכות החוקת והקמת התורה תעמוד לכם להתברך בכל הברכות האמורות בתורה וימלא ה' כל משאלות לבכם לטובה ולברכה אמן.

בברכה
הנחלת המבין
אריה קרישבסקי

אדר ב' תשפ"ד

ליהודים היתה אורה - אורה זו תורה

הננו להודיע לשוחרי תורת "בן מלך"
 כי במסגרת הההדרה המחודשת של כל ספרי בן מלך על המועדים, יצאה לאור
 מהדורה חדשה - מתוקנת מורחבת ומהודרת
 של ההגדה המבוקשת שאזלה מן השוק

הגדה של פסח - בן מלך

ההגדה אשר מאירה את סדר ליל הפסח באור חדש
 בו משובצים ביאורי ומאמרי רבינו בעל ה'בן מלך' זצוק"ל
 במקביל לכל מצוות והלכות סדר ליל פסח ועל כל נוסח ההגדה
 בתוספת כמה מעלות במהדורה החדשה

במהדורה זו

התוכן נערך מחדש בהגהה
 מדוקדקת והרבה הוספות

• עומד בסידור חדש בהידור ופאר רב
 כראוי לשולחן מלכים

• בסוף ההגדה נדפס שיר השירים
 עם ביאורי רבינו זצוק"ל
 ומעלות רבות נוספות כאשר תחזינה עינים

משכו וקחו לכם את אור חג הפסח

ניתן להשיג אצל הנציגים בקהילות
 וכן יופץ בעז"ה בחנויות הספרים המובחרות

בברכת התורה
 הנהלת המכון

בחסות

המעוניינים לתרום את הוצאות הגיליון לזיכוי הרבים,
 נא לפנות ל-054-8422488 או למייל mechonbenmelech@gmail.com